
Pod dozorem KSČ na věčné časy

Pod dozorem KSČ na věčné časy

LIDOVÉ NOVINY

21.4.2009, rubrika: Kultura, strana: 10, autor: JANA MACHALICKÁ

Kniha Prověřená fakulta pojedná o úloze strany na FF UK v letech 1968–89

PRAHA Řeč kádrových posudků byla a nepochybně i je zvláštní formou, ovšem ty, které vyhotovovala KSČ, mají nedostižnou jazykovou kulturu, skoro jako by si říkaly o zpracování ve stylu absurdního dramatu. Kniha Prověřená fakulta, která mapuje normalizační dvacetiletí na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, nabízí kromě studií přes stovku dokumentů, jež výmluvně ilustrují charakter doby. „Nepouští se do povrchních schematických závěrů ani na seminářích, ani v politických diskusích. V kritických situacích roku 1968 a 69 svým klidným a rozumným vystupováním působila pozitivně na své okolí,“ čteme v jednom z posudků, které fakultní buňka KSČ pořídila v tomto případě bez udání účelu. Z krátkého úryvku lze dobře odečíst, že dotyčná studentka byla ideálním produktem normalizace: poslušná, loajální a do ničeho se nepletla. Prověřenou fakultu tvoří několik studií, které vznikly z iniciativy studentů historických a filologických oborů FF UK. Vychází z pramenů uložených v Archivu hl. m. Prahy (OV KSČ a MV KSČ) a v Archivu FF UK (fond fakultní stranické organizace). Je rozdělena do tří tematizovaných oddílů, v nichž se autoři pokouší osvětlit, jak KSČ zasahovala do studia a životů pedagogů i studentů, jak ovlivňovala přijímací zkoušky a jak rozhodovala o lidech, mnohdy i nestranících, pomocí kádrových posudků. Ne inkvizice, ale poznání doby Matěj Spurný, jeden z autorů, však odmítl, že by kniha měla rozpoutat hon na čarodějnice. „Jsme přesvědčeni, že má smysl studovat moderní dějiny včetně doby, jejíž aktéři ještě žijí. Živí pamětníci ji naopak pomohou lépe analyzovat. Nic nelze zametat pod koberec, a když se tak stane, debata o problému bývá ještě iracionálnější a emotivnější,“ řekl. Spurný také uvedl, že badatelský tým není inkvizičním tribunálem, který zkoumá, kdo je vinen a kdo ne. „Šlo nám o bližší poznání doby a také o to, ukázat, jak to vypadá, když jsou jedinci nuceni konat pod tlakem doby.“

V prvním oddíle se autorka Katka Volná snaží postihnout, jak bylo fakultní dění zcela pod dohledem KSČ, postupuje od čistek na počátku normalizace, podrobně si všímá mechanismů, pomocí nichž strana svou moc uplatňovala. K pochopení rafinovaného „dohlížitelského“ systému je tato kapitola velmi důležitá, ale podstatně šťavnatější jsou další dva tematické oddíly. První se týká přijímacích zkoušek (Jakub Jareš), druhý zmíněných kádrových posudků (Matěj Spurný). Pramenný materiál tu mluví sám za sebe: jsou zde nejen dnes těžko pochopitelné regule, které se při přijetí uplatňovaly, ale také bizarní korespondence. Například dopis ZO KSČ Kovohutě Mníšek, kde si soudruzi stěžují, že na fakultu nebyla přijata dcera jejich dělníka. „Udivuje nás, že děti z komunistických rodin mají podstatně více potíží k přijetí než děti z rodin nestraníků, jinostranných nebo i z rodin, kde některý z rodičů stranu opustil či byl ze strany vyloučen.“ Dokumenty zčásti věnované posudkům jsou také živým dokladem toho, jak snadné bylo člověka profesně „odrovnat“. Poslední oddíl knihy se věnuje akademickému roku 1976/77, kdy i život školy ovlivnil vznik Charty 77. Z mnoha listin zaujme zpráva o svazáckém šetření studentské účasti na pohřbu profesora Jana Patočky, která nese rysy nefalšované frašky. Například student, jenž byl v souvislosti s tímto „prohřeškem“ vyšetřován, se odvolává na Rudé právo, které prý píše, že pohřeb je vždy soukromá záležitost. Také prohlásil, že jeho účast byla výrazem úcty nikoliv k Patočkovi, ale k filozofii samé. Tím však vyšetřovatele neuchlácholil, protože zjistili, že se předtím pohřbu žádného filozofa nezúčastnil. Podle Katky Volné by na základě započaté práce měla postupně vzniknout velká monografie. Více informací o projektu na www.proverenefakulta.cz.

